

Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

02.06.25

Høringsuttalelse «Forslag til tiltaksplan Rondane villreinområde»

Innledning

DNT Lillehammer er lokalforening i Den Norske Turistforening med medlemsområde Gausdal, Øyer og Lillehammer samt deler av Nordre Ringsaker. Som friluftslivsorganisasjon er vi opptatt av gode betingelser for friluftslivet, samtidig som vi vil verne om naturen. DNT Lillehammers arbeidsområde i villreinfjellet er mellom Birkebeinervegen og Friisvegen. Der har vår forening tre overnattingshytter, Djupslia og Lyngbua i Øyer og Vetåbua i Ringeby kommune.

DNT Lillehammer har i tillegg et samarbeid med museet på Maihaugen om å formidle historien om selvbetjeningshytta Gråhøgdbu og årsaken til at denne hytta ble flyttet fra Venabygdsfjellet, nettopp av hensyn til villreinen.

Vi har med interesse lest «Forslag til tiltaksplan Rondane villreinområde». Frivillighet er et overordnet prinsipp i planen. Det kan være en god strategi hvis alle aktører følger opp forslag til tiltak. På den andre siden kan frivillighet være negativt dersom det fører til manglende lojalitet til planen. Planen presenterer ingen friske midler, selv om det henvises til eksisterende poster på statsbudsjettet i enkelte tilfeller. Staten bør kunne vise vilje til å sette av midler til større, prioriterte enkelttiltak som bedrer villreinens situasjon.

Mer om dette lenger nede i dokumentet.

Kommentar til enkelte tiltak

Tiltak 16 handler om innskrenking av åpningstid for overnattingstilbud i villreinområdet.

Hensikten med tiltaket er skjerming av kalvings- og oppvekstperioden.

Det er foreslått at DNTs selvbetjente hytter (og tilsvarende overnattingsmuligheter) i Rondane villreinområde skal være stengt fra 3. påskedag til 18. juni. Det er en betydelig utvidelse sammenliknet med den perioden vi nå holder frivillig stengt, nemlig 1. mai – 10. juni.

2. påskedag kan falle mellom 23. mars og 26. april (kilde ChatGPT). Det vil være bedre med en fast dato for stenging, for eksempel 15. april, eller dagen etter 2. påskedag de årene påsken er senere, dersom dette tiltaket skal gjennomføres.

Departementet diskuterer muligheten for differensierte åpningstider i utkastet, i forbindelse med tiltak 16, fordi behovet for skjerming av visse områder er ulikt. Departementet lander likevel på at det bør være felles åpnings- og stengetider for overnattingstilbud. Alternativet er mer bruk av tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner i kombinasjon med differensierte åpningstider. Se tiltak 17.

DNT Lillehammer kan være med på innskrenking av åpningstid for våre hytter dersom det blir en felles oppfatning blant alle aktører som tilbyr overnatting i villreinfjellet. Vi tror likevel det mest realistiske er en viss differensiering. For vårt vedkommende vil det for eksempel være aktuelt å holde Lyngbua stengt fram til 18. juni, mens Djupslia holdes stengt fram til 10. juni, slik som nå. Vurderingen vil også innebære hva andre aktører beslutter. Lokale fjellveger kan åpne ca 1. juni (allerede 16. mai i 2025), og garnfisket i fjellvannene starter 10. juni. Da kan det være vanskelig å forstå for folk flest at Djupslia skal være stengt fram til 18. juni.

Tiltak 17 handler om regulering av ferdsel utenfor verneområdene.

Vi støtter at departementet innfører en ny hjemmel i naturmangfoldloven for å kunne fastsette tids- og arealavgrensede ferdselsrestriksjoner. En forutsetning må være at en slik ordning praktiseres når det er helt nødvendig og godt begrunnet av hensyn til villreinen.

Tiltak 18 handler om å vurdere regelverksendringer for å muliggjøre regulering av ulike former for ferdsel innenfor verneområdene.

Kiting er én av flere ferdselsformer som nevnes som eksempel som bør reguleres. Det bør være enkelt å forby kiting i verneområdene. Vi mener at kiting også bør forbys i hele Rondane villreinområde.

Tiltak 19 handler om informasjons- og veiledningstiltak.

Det er viktig å utnytte UT.no til informasjon om villreinhensyn, og det er allerede etablert en god praksis i den sentrale UT-redaksjonen. Vi vil i tillegg gjøre oppmerksom på at vi lokalt også har anledning til å publisere informasjon i forbindelse med turforslag og hytter i vårt område, og at vi gjerne samarbeider med villreinforvaltningen om å formidle viktig informasjon til rett tid.

Tiltak 20 handler om kanalisering av ferdsel gjennom sti- og løypeplaner.

Vi støtter at sti- og løypeplaner blir utarbeidet, og vi registrerer at det er ønskelig med en helhetlig sti- og løypeplanlegging på tvers av kommunene i Rondane Sør. Vi forutsetter at vår forening inviteres med i arbeidet med en slik plan i vårt arbeidsområde.

Tiltak 47: handler om å redusere ferdsel ved Spranget

Spranget er utenfor arbeidsområdet til DNT Lillehammer. Våre medlemmer bruker også denne delen av Rondane. Vi kjenner området godt, og vi vil derfor gjerne presentere våre synspunkt på problemstillingen.

Vi mener at parkeringsplassen på Spranget bør legges ned, slik det er skissert i alternativ 1 i forslag til tiltaksplan.

Departementet har lagt fram tre alternative løsninger for Spranget (alternativ 2 og 3 innebærer at parkeringen på Spranget består, med visse restriksjoner). Et forslag i faggrunnlaget om å flytte nasjonalparkgrensa til Tjønnbakken og på den måten innlemme Spranget i Rondane nasjonalpark, er ikke tatt med i forslag til tiltaksplan. Vi antar at forklaringen på departementets forsiktighet er for å komme kommunen i møte. Etter vårt syn er dette et eksempel på at strategien frivillighet kan vise seg ikke å fungere, dersom anstrengelsene for å oppnå lokal aksept i praksis er til hinder for en god løsning.

I teksten sies det også at tiltaket krever tilslutning fra Statskog, som er grunneier. Her kan det også se ut som frivilligheten strekkes langt. Hvorfor kan ikke Staten instruere Statskog, hvis det er viktig å redusere ferdselen ved Spranget?

I tillegg til villreinhensyn er parkeringen på Spranget en estetisk utfordring. En slik parkeringsplass ville ganske sikkert ikke blitt anlagt på dette stedet, hvis det hadde vært tema i dag. Parkeringen på flatfjellet ved Spranget synes på langt hold, og er et fremmedlegeme i dette vakre fjellområdet.

Tiltak 55 handler om å forlenge stopp- og parkeringsforbudet langs fylkesveg 27 over Venabygdsfjellet til 1. juni.

Vi har ingen innvending mot datoen. Men vi stiller spørsmål om hvorfor sluttdatoen for stopp- og parkeringsforbud på Friisvegen (til 18. juni) ikke er den samme som for fylkesveg 27?

Tiltak 56 handler om naturrestaureringstiltak, sanering av avkjørsler og veglommer, samt campingforbud langs fylkesveg 27.

Her er fylkeskommunen og kommunene allerede godt i gang med arbeidet, og vi har tillit til at resultatet vil bli bra, gitt de premissene som er utgangspunkt for tiltaket. De konkrete tiltakene vil ha det til felles at de gjør det vanskeligere for folk å ta seg inn i områder som villreinen bruker, men vil Kanskje ikke bidra nok til å gjenopprette villreintrekket over vegen.

Departementet drøfter barriereeffekten som fylkesveg 27 har for villreinen i forslaget, og miljøtunell ved Muen mot Sollia nevnes som noe som skal vurderes, slik at reinen kan krysse vegen uforstyrret. Men selv om tunell omtales i teksten, blir en mulig tunell eller viltovergang ikke løftet opp som et eget tiltak i «Forslag til tiltaksplan Rondane villreinområde». Hensikten med tunell vil være å restaurere natur for å gjenopprette funksjonelle trekk mellom villreinområder eller internt i villreinområdet.

Vi mener at departementet burde benytte anledningen til å være mer konkret. Her kan Staten vise at de mener alvor med å bedre forholdene for villreinen ved å bevilge midler til en slik miljøtunell.

Det bør også kunne argumenteres for at tunell i denne sammenhengen ikke nødvendigvis hører hjemme på prioriteringslista i Nasjonal Transportplan. En miljøtunell i villreinområdet vil ikke ha som formål å bedre transportmulighetene, slik som andre vegprosjekter normalt har. Formålet er som nevnt hensynet til villreinen, og da bør tiltaket kunne finansieres av friske, statlig midler uten konkurranse med andre infrastrukturprosjekter i samferdselssektoren.

Slik vi forstår utsagn fra villreinfaglig hold, er reinen i Vulufjell i praksis nå avskåret fra å kunne trekke både nordover og sørover, med de negative konsekvenser det har for denne delstammen. En miljøtunell på fylkesveg 27 vil bedre muligheten til kontakt med reinen i Rondane Sør, der det fortsatt er et fungerende trekk.

Tiltak 61 handler om å fjerne flyvraket ved Øverlihøgda.

Vi har erfart at flyvraket har blitt et turmål for mange. Vi støtter at vrakrestene flyttes, og håper at det vil ha den tilsiktede virkningen, nemlig mindre arealunnvikelse for reinen.

Konklusjon

DNT Lillehammer ønsker å medvirke til å gjennomføre tiltaksplan for Rondane villreinområde, og vi er innstilt på å justere åpnings- og stengetider på hyttene våre. Vi vil bidra til informasjon om villreinvennlig ferdsel både på fellesturene våre og for folk på egenorganiserte turer.

Samtidig mener vi at Staten bør vise større vilje til å bruke penger på utvalgte tiltak som kan bedre villreinens situasjon, slik som miljøtunell ved Muen mot Sollia på fylkesveg 27.

Med vennlig hilsen
Tom Harald Hansen
Styreleder

Ragnvald Jevne
Seniorkonsulent

Kopi: Innlandet fylkeskommune, post@innlandetfylke.no
Statsforvalteren i Innlandet, sfinpost@statsforvalteren.no